

Euroopa kodanike paneelarutelu toidujäätmete teemal

3. kohtumine

10.2.–12.2.2023



#FoodWasteEU



1. Ülevaade

Toidu raiskamist käsitleval Euroopa kodanike paneelarutelul osaleb 150 juhuslikult valitud kodanikku, kes kohtusid kolmel korral. Esimesel kohtumisel, mis toimus 16.–18. detsembril 2022 Brüsselis, töötasid kodanikud toidu raiskamise vältimiseks ja vähendamiseks välja võimalikud lähenemisviisid, mille üle oli nende arvates kõige otstarbekam eelseisvatel kohtumistel edasi arutada. Pärast seda kohtumist rühmitas paneelarutelu teadmuskomitee need lähenemisviisid kolme teemarühma:

1. „Koostöö toidu väärtusahelas: talust taldrikule“
2. „Toiduäri algatused“
3. „Toetus tarbijakäitumise muutumisele“

Paneelarutelu teine kohtumine toimus 20.–22. jaanuaril 2023 veebis ja selle eesmärk oli visandada esimesed konkreetsed ideed, mis oleksid aluseks kodanike soovitudele toidu raiskamise vähendamiseks. Kodanikud olid jaotatud 12 tööühma samadel alustel nagu esimesel ja teisel kohtumisel. Nad kasutasid korduvat vastastikust hindamist, et vaadata üksteise töö läbi ja seda edasi arendada, ning esitasid ideid toidu raiskamise vähendamiseks.

Kolmandal kohtumisel, mis toimus 10.–12. veebruaril 2023, andsid kodanikud oma soovitudele viimase lihvi. Brüsselis kohapeal kohtudes arutasid nad tööühmades eri taustaga ekspertide ja nõuandjate tagasisidet ja panust, enne kui soovited 12 tööühmas viimistleti. Lõpphääletusel väljendasid kõik kodanikud oma nõusolekut või mittenoustumist iga soovitusega.

Paneelarutelu jooksul osalesid teadmuskomitees järgmised eksperdid:

- **Anne-Laure Gassin**, Euroopa Komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi „Talust taldrikule“ strateegiaga tegeleva üksuse rühmajuht
- **Toine Timmermans**, Wageningeni Ülikooli kestlike toiduahelate programmijuht
- **Gyula Kasza**, Ungari riikliku toidujäätmete tekke vältimise programmi Maradék Nélkül (Project Wasteless) koordinaator; Ungari veterinaarmeditsiini ülikooli dotsent
- **Laura Fernández Celemín**, Euroopa Toiduteabe Nõukogu peadirektor
- **Maïwenn L’Hoir**, toidu raiskamise ja toiduga kindlustamatuse vastase võitluse ning jätkusuutliku toidu projektijuht, Prantsusmaa põllumajandus- ja toidualase sõltumatuse ministeerium
- **Betty Chang**, Euroopa Toiduteabe Nõukogu teadusruumi juhataja

1. päev (reede)

Viimase kohtumise esimene päev oli pühendatud 2. kohtumisel koostatud soovitude ideede kohta tagasiside saamisele ja sellekohastele aruteludele. Paneelaruteludel esitasid eri taustaga eksperdid (vt allpool esitatud loetelu) oma üldised tähelepanekud kodanike esitatud ideede kohta. Eksperdid osutasid igaüks oma konkreetsest vaatepunktist vajakajäämistele või võimalustele parandada kodanike ideid seoses nende võimaliku mõjuga toidu raiskamise vältimisele. Hiljem said kodanikud kolmel samaaegselt toimival paneelarutelul, millest igaüks käsitles konkreetset teemaplokki, arutada ekspertidega, kuidas oma ideid edasi arendada. Siin kohtusid neli kuni 50 kodanikust koosnevat tööühma igaüks kolme eksperdiga (vt allpool esitatud loetelud) ja vahetasid mõtteid selle üle, kuidas oma ideid edasi arendada.

2. päev (laupäev)

Tuginedes oma algsetele ideedele, paneelaruteludel saadud panusele ja tagasisidele ning järgnenud aruteludele, kohtusid kodanikud taas 12 töörühmas, et koostada, täpsustada ja viimistleda oma soovitusel. Selle suunatud protsessi käigus tegid nad kindlaks peamised küsimused ja puuduva teabe, mis takistas põhjalike, kuid täpsete soovitusel koostamist. Neile küsimustel vastamiseks ja võimalike ummikseisude ületamiseks liitusid aruteludega lühiajalisteks mõttevahetusteks mitu eksperti. Seejärel vormistasid kodanikud oma lõplikud soovitusel, milles jõuti üksmeelele kogunud moderaatoritel abiga.

3. päev (pühapäev)

Viimasel paneelarutelul tutvustasid 12 töörühma esindajad oma töörühma soovitusel kogu paneelarutelule. Pärast kõigi soovitusel esitamist teemaplokkidel kaupa lugesid moderaatorid ükskhaaval ette kõigi soovitusel pealkirjad, mille käigus paluti kodanikel konfidentsiaalse kirjaliku hääletusel käigus hääletada ettepanekute poolt või vastu. Soovitusel pealkirjad ja hääletustulemused on esitatud allpool tulemusel tutvustavas osas. Pärast hääletustulemusel tutvustamist jagasid kodanikud üksteisel ja Euroopa Komisjoni ametnikelga tagasisidet oma kogemusel kohta kodanikel paneelarutelul. Lõpuks võtsid paneelarutelu kokku Euroopa Komisjoni demokraatia- ja demograafiaküsimusel asepresidendi kabinetülem Colin Scicluna, tervisel ja toiduohutusel peadirektoraadi peadirektor Sandra Gallina ning kommunikatsiooni ja teabe peadirektoraadi peadirektor Pia Ahrenkilde Hansen.

Kolmandal kohtumisel said sõna järgmised esinejad:

Valdkonnaülesed teemad

- **Toine Timmermans**, *Wageningeni Ülikooli kestlike toiduahelatel programmijuht*
- **Anja De Cunto**, *linnadel võrgustiku Eurocities toidu valdkonna rühmajuht*
- **Maiwenn L'Hoir**, *toiduraiskamisel ja toiduga kindlustamatusel vastasel võitlusel ning jätkusuutliku toidu projektijuht, Prantsusmaa põllumajandus- ja toidualasel sõltumatusel ministerium*

1. teemaplokk: „Koostöö toidu väärtusahelal: talust taldrikule“

- **Angela Frigo**, *Euroopa Toidupankadel Föderatsiooni peasekretär*
- **Eva Sali**, *Copa Cogeca toiduohutusel valdkonna nõunik*
- **Luc Lignon**, *Montpellier' linna toidupoliitika osakonna direktor, Prantsusmaa*

2. teemaplokk: „Toiduäri algatused“

- **Els Bedert**, *EuroCommerce'i tootepoliitika ja kestlikkusel valdkonna direktor*
- **Timothy John Hobley**, *Taani Tehnikaülikooli riikliku toiduinstituudi dotsent*
- **Minna Huttunen**, *Soome põllumajandus- ja metsandusministeriumi nõunik*

3. teemaplokk: „Toetus tarbijakäitumisel muutumisel“

- **Gyula Kasza**, *Ungari riikliku toidujäätmetel tekkel vältimisel programmi Maradék Nélkül (Project Wasteless) koordinaator; Ungari veterinaarmeditsiini ülikooli dotsent*
- **Camille Perrin**, *Euroopa Tarbijaliitude Ameti (BEUC) toidupoliitika vanemametnik*
- **Marjolijn Schrijnen**, *Madalmaadel toitumiskeskusel vanemprojektijuht*

2. Päevakorra lühikokkuvõte

Reede (10. veebruar)	Paneelarutelu		
12.30-13.45	<i>Saabumine ja lõunasöök</i>		
14.00-14.30	Tervitussõnad ja päevakorra tutvustus		
14.30-15.30	Valdkonnaüleste teemade edasiarendamine ja soovitude eesmärk		
15.30-16.00	<i>Kohvipaus</i>		
16.00-18.00	Kolm väiksemat paneelarutelu		
	1.–4. tööühm II teemaplokk „Toiduäri algatused“	5.–8. tööühm III teemaplokk „Toetus tarbijakäitumise muutumisele“	9.–12. tööühm I teemaplokk „Koostöö toidu väärtusahelas: talust taldrikule“
Laupäev (11. veebruar)	Tööühmad		
09.00-10.30	1. idee arutelu ja 1. soovitude koostamine		
10.30-11.00	<i>Kohvipaus</i>		
11.00-12.30	2. idee arutelu ja 2. soovitude koostamine		
12.30-14.00	<i>Lõunapaus</i>		
14.00-15.30	Ekspertide abi 1. ja 2. soovitude koostamiseks		
15.30-16.00	<i>Kohvipaus</i>		
16.00-17.30	1. ja 2. soovitude viimistlemine		
Pühapäev (12. veebruar)	Paneelarutelu		
09.00-09.15	Tervitussõnad		
09.15-09.50	I teemaploki käsitlevate soovitude tutvustamine ja hääletus		
09.50-10.25	II teemaploki käsitlevate soovitude tutvustamine ja hääletus		
10.25-11.00	III teemaploki käsitlevate soovitude tutvustamine ja hääletus		
11.00-11.30	<i>Kohvipaus</i>		
11.30-11.45	Ühisfoto		
11.45-12.15	Tulemuste esitamine		
12.15-12.45	ELi institutsioonide ametlikud kõned		
12.45-13.00	Lõppsõna		

3. Paneelarutelude salvestused

- **10.2.2023 / Paneelarutelu ja II teemaploki paneelarutelu:** <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230210-gasp>
- **10.2.2023 / III teemaploki paneelarutelu:** <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230210-jenk>
- **10.2.2023: I teemaploki paneelarutelu:** <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230210-mans>
- **10.2.2023 / Paneelarutelu:** <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230212>

4. Lõplike soovitude hääletustulemused

Nr	Pealkiri	Poolt	Vastu	Erapooletu
1	Mida lähemal on põllumajandustootja, seda õnnelikum on tarbija – vähem raiskamist, rohkem kestlikkust	120	15	5
2	Kodused maitset – avaliku ja erasektori toetus kohalikule põllumajandusele toidu raiskamise vähendamiseks	119	9	12
3	Jaga, ära raiska!	93	31	16
4	Andmete ja parimate tavade jagamine kogu Euroopas	97	27	16
5	Andmete kogumine toiduainete tarneahela kõigis etappides	101	28	11
6	Kodanike arvamus on oluline – kodanike osalus Euroopa toidupoliitikas	91	37	12
7	Värskest korjatud – hooajalise toidu väärtus	103	26	11
8	ELi-ülene toiduvahetusvõrgustik	84	41	14
9	Kavandatud ostud ja ümberjaotamine	85	38	16
10	Restoranid toetavad ideed „naudi raiskamata“	113	17	9
11	Kõigil jäätmetel on kaal	73	48	18
12	Kohustuslik aruandlussüsteem läbipaistvuse edendamiseks koos karistuste ja soodustustega	68	56	15
13	Kogu ELi hõlmavad õigusaktid müümata toiduainete hävitamise kohta – vastastikusel õppimisel põhinev lähenemisviis liikmesriikides	109	20	10
14	Toidu raiskamise läbipaistvus nähtavuse ja meetmete huvides	102	22	15
15	Innovatsioon pakendamisel ja pakendite kasutamine vajaduse korral	116	18	5
16	Toidu raiskamise mõiste laiendamine, et säästa põllult koristamata toitu	110	19	10
17	Ennekõike täiskasvanute innustamine, et nad tegutseksid toidu raiskamise vähendamise nimel	113	20	6
18	Toitumisalane teadlikkus ja kestlik toit alg- ja keskkoolides	123	9	7
19	Tarbijaid omavahel ühendavate toidu jagamise rakenduste ja platvormide edendamine ja toetamine	97	25	17
20	Toidu säästmine säästab raha – Euroopa kampaania toidu raiskamise vastu koostöös toiduainete jaemüüjatega neljal nädalavahetusel aastas	98	31	10
21	Lõpp toidu raiskamisele – toidu raiskamise alase teadlikkuse nädal koolides	116	16	7
22	Anda tarbijatele olulised teadmised, et nad saaksid aru, kuidas nemad toidu raiskamist mõjutavad, ning mõistaksid, kuidas toodet enne ja pärast säilimiskuupäeva töödelda, säilitada ja taaskasutada. („kõlblik kuni“ kuupäev on ohutukuupäev, pärast mida ei tohiks toodet tarbida; „parim enne“ tähendab kuupäeva, milleni toode säilitab oma optimaalse kvaliteedi)	108	26	5
23	Standardsete tavade rakendamine jaemüügi tasandil, kui tarbijatele reklaamitakse peatselt aeguvaid tooteid	109	18	12